

LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN BİLGİSAYAR VE TEMEL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ DERSİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

Akın ÖZEN*

Burhanettin ZENGİN**

Özet:

Bu çalışmanın amacı, lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin bilgisayar ve temel bilgi teknolojileri dersine bakış açılarını belirlemek, demografik özelliklerine göre bu bakış açılarındaki farklılıkları tespit etmektir. Bu amaçla Nevşehir Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde örgün eğitim alan birinci ve ikinci öğretimdeki öğrencilerden 253 katılımcıya anket uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen başlıca bulgulara göre öğrencilerin; Bilgisayar eğitimine bakış açılarındaki cinsiyet, bölüm, öğrenim türü, sınıf, sektör deneyimi ve deneyim sahibi olduğu işletme türü açısından farklılık olmadığı saptanmıştır. Buna rağmen öğrencilerin cinsiyet, öğrenim türü, sınıfı, sektör deneyimi ve deneyim sahibi olduğu işletme türü açısından ankette yer alan yedi ifadeye farklılık gösterdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin Temel Bilgi Teknolojileri dersine bakış açılarındaki bölüm, sınıf ve deneyim sahibi olduğu işletme türü açısından anlamlı farklılıklar görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turizm Eğitimi, Bilgi Teknolojileri.

JEL Kodları: I21, I25

EVALUATION OF THE PERSPECTIVES OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN TOURISM EDUCATION WHO TAKE COMPUTER SKILLS AND BASIC INFORMATION TECHNOLOGY COURSES: NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ – FACULTY OF TOURISM CASE

* Okutman, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi, S. Yazar, akinözen@gmail.com

** Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, S. Yazar, bzengin@sakarya.edu.tr

Abstract:

The aim of this study is to determine the perspectives of Undergraduate Students in Tourism Education who take Computer Skills and Basic Information Technology Courses and to identify differences in perspective based on the demographic characteristics. For this reason a survey has been applied to 253 participants who are in the first and second education and get formal education at the Faculty of Tourism, Nevşehir University. According to the main findings of the study, it has been observed that the students do not differ in terms of gender, department, school type, grade, business experience and the type of experience they got from the company for the perspective of the computer skills. However, it has also been observed that the students differ in terms of gender, school type, grade, business experience and the type of experience they got from the company especially in the seven statements that exist in the questionnaire. Moreover, it has been observed that there are significant differences in the perspectives of the students who take Basic Information Technology Course in terms of department, class, and the type of experience they got from the company

Key Words: Tourism, tourism education, Information Technology.

JEL CODES: I21, I25

GİRİŞ

İnsanlık tarihi İngiliz Sanayi Devrimi'nden sonra yeni bir döneme bilgi çağına ve bilgi toplumuna geçişi, tarihsel bir olgu olarak tanıklık etmektedir. Bu geçiş sürecinde; Bilim ve teknolojiadaki hızlı artış sonucu bilgi ve teknolojilerin geçerlik süresi kısalmıştır. Bu ise hem eğitim programlarının yeni gereksinimlere göre çeşitlendirilmesini, hem de öğretim programları ve eğitim araçlarının sürekli olarak yenilenmesini zorunlu kılmıştır. (Akkoyunlu, 1996:127-134)

Bu teknolojik dünyada insanların, modern teknolojinin kavramları ve işlerini anlamaları ve kendilerini rahat hissetmeleri özellikle önemlidir. Bu nedenlerden dolayı teknoloji ile ilgili öğretimin değeri ve önemi geniş kabul görmüştür. (Şenel & Gençoğlu, 2003:45-65)

Turizm endüstrisinin ülke ekonomisine büyük katkı sağlaması turizm pazarında rekabeti artırarak nitelikli insan gücüne olan ihtiyacı açığa çıkarmıştır (Sem & Clements, 1996:92-105).

Bu doğrultuda turizm eğitim kurumlarının temel amacı, turizm sektöründe iş göreceklemanları temel eğitimden geçirerek tüm eğitim alanlara turizm bilinci ve felsefesini kazandırmak, turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak, turizm sektörüne yetişmiş kalifiye personel sağlamak (Mısırlı, 2002:39-55), yönetim tekniklerini öğretmek ve dünyada hakim, kabul görmüş anlayışa uyum sağlamak, yeni kavram, fikir ve teknolojileri kavrayabilecek üst düzey turizm profesyonellerini yetiştirmektir (Üzümcü & Bayraktar, 2004:80).

Teknolojik gelişmeler her sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de önemli değişimler oluşturmuştur. Bilgi teknolojilerinin sağladığı olanaklar bu sektörde gerek tüketiciler gerek hizmet sunucular için önemli fırsatlar yaratmış, işletmelere rekabet gücü oluşturmada önemli olanaklar sağlamıştır. (Turunç, 2006:191)

Turizm sektöründe bilgi teknolojilerinin kullanılması, birbirini izleyen üç teknolojik gelişim aşaması şeklinde ortaya çıkmıştır. İlk aşama,1970'lerde bilgisayarlı rezervasyon sistemlerinin (CRS), ikinci aşama, 1980'lerde global dağıtım sistemlerinin (GDS) ve son olarak 1990'larda turizm endüstrisinde internet kullanımının yaygınlaşmasıdır. (Turunç, 2006:192)

Turizm endüstrisi içinde bilgi, turistik hizmet sağlayıcılar, turizm araçları ve turistik tüketiciler tarafından üretilmekte ve onlar arasında iletilmektedir. (Yılmaz & Öncüer, 2003:333)

Bilgi Teknolojileri turizm sektörünün gereği olan bilgi altyapısını sunmakta olup tüketici beklentilerine uygun doğru ve güncel bilgi, turistik talebin tatmini için anahtar rol oynamaktadır. (Buhalis, Strategie Use Of Information In The Tourism Industry, 1998:409)

Turizm sektöründeki talep yelpazesinin dağılımında bilgi teknolojilerinin önemli etkileri bulunmaktadır. Bilgi teknolojileri hizmet kalitesini artırarak müşteri tatminini yükseltmektedir. Bilgi teknolojilerinin turistik

tüketicinin tatminine yaptığı katkılar şu şekilde sıralanabilir: (Buhalis, Information Technology For Strategic Tourism Management, 2003:133)

- Veri toplama olanaklarının artması sayesinde güncel ve daha kapsamlı pazarlama araştırmalarının yapılabilmesi,
- Tüketicilere daha fazla bilgi ve seçeneğin sunulması,
- İşletmelere son dakika satışları, hedefe yönelik öneriler ve özel promosyonlar yapabilme olanağı verecek şekilde fiyatlamamın esnekleşmesi,
- Daha fazla görsel deneyim ve bilgi edinilmesine bağlı olarak kazanılan deneyim ile beklentiler arasındaki farkın azaltılması,
- Bilgi teknolojileri sayesinde işletme faaliyetlerinin otomasyonu (oda içinde televizyon yoluyla çıkış işlemlerinin yapılabilmesi gibi),
- Kullanımı kolay ve kişiye özel iletişim sistemleri,
- Sosyo-demografik bölümlenmeden farklı olarak daha çok yaşam biçimlerine ve tercihlere bağlı olarak farklılaştırılmış ve kişiye özel hale getirilmiş hizmetlerin yaygınlaşması,
- Kişisel bilgiler kullanılarak kişiye özel hale getirilmiş ürünlerin birebir pazarlama yöntemi ile sunulması,
- İşletmenin faaliyet ve birimlerinin daha fazla bütünleştirilmesi ile daha iyi hizmet sunulması,
- Bürokrasinin ve kağıt işlerinin azalmasının çalışanlara daha iyi hizmet sunacak zaman bırakması,
- Değer yaratan yeni hizmetler (uçuş sırasında yada oda içinde eğlence olanakları sunulması ve bilgi kanalları gibi),
- Tüketicilere ödeyebilecekleri fiyatı ortaya koyabilme fırsatı sunan yeni iş modellerinin ortaya çıkması,
- Veri analizi, etkileşim ve araştırma yoluyla tüketici gereksinimlerinin daha iyi anlaşılması,
- Kişiselleştirilmiş hizmetler (telefon operatörünün müşteriye ismiyle selamlaması yada garsonun müşterinin diyet, tercih ve gerekliliklerini bilmesi gibi)
- Tüm pazarlara hizmet veren ve otomatik çeviri yapabilen iletişim sistemleri ile dil engellerinin büyük ölçüde aşılması.

1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

1.1. Amaç, Model ve Hipotezler

Bu çalışma ile Lisans düzeyinde turizm eğitim alan öğrencilerin **bilgisayar eğitimi** ve fakülte programında yer alan zorunlu **Temel Bilgi Teknolojileri (TBT)** dersine bakış açılarının değerlendirilmesi ve söz konusu bakış açılarının demografik özellikler itibariyle farklılıklarının tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda araştırma modeli Şekil 1'de görüldüğü gibidir. Araştırma hipotezleri ise, şu şekilde ifade edilebilir:

H₁: Demografik özellikler itibariyle öğrencilerin bilgisayar eğitimine genel bakış açıları arasında anlamlı farklılık vardır.

H_{1a}: Cinsiyete göre öğrencilerin bilgisayar eğitimine bakış açıları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1b}: Bölüme göre öğrencilerin bilgisayar eğitimine bakış açıları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1c}: Öğrenim türüne göre öğrencilerin bilgisayar eğitimine bakış açıları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1d}: Sınıfa göre öğrencilerin bilgisayar eğitimine bakış açıları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1e}: Sektör deneyimine göre öğrencilerin bilgisayar eğitimine bakış açıları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1ea}: Sektör deneyimine sahip öğrencilerin, deneyim sahibi oldukları işletme türü ile bilgisayar eğitimine bakış açıları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Demografik özellikler itibariyle öğrencilerin fakülte programında yer alan Temel Bilgi Teknolojileri dersine bakış açıları arasında anlamlı farklılık vardır.

H_{2a}: Cinsiyete göre öğrencilerin fakülte programında yer alan Temel Bilgi Teknolojileri dersine bakış açıları arasında anlamlı farklılık vardır.

H_{2b}: Bölüme göre öğrencilerin fakülte programında yer alan Temel Bilgi Teknolojileri dersine bakış açıları arasında anlamlı farklılık vardır.

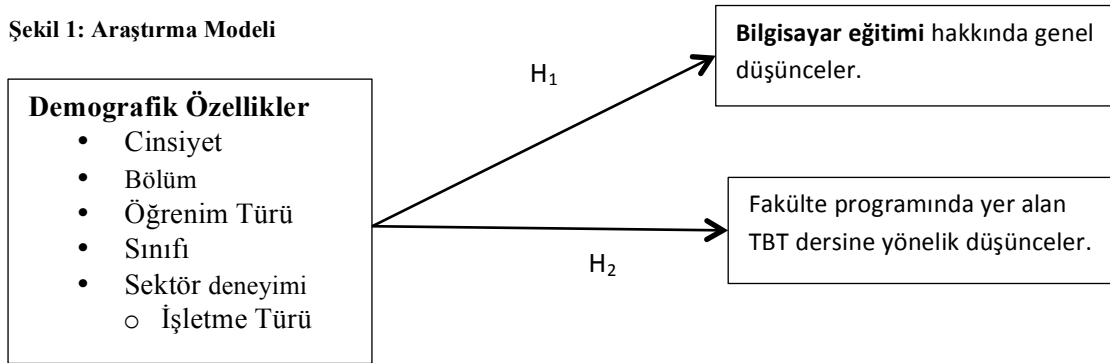
H_{2c}: Öğrenim türüne göre öğrencilerin fakülte programında yer alan Temel Bilgi Teknolojileri dersine bakış açılarında anlamlı farklılık vardır.

H_{2d}: Sınıfa göre öğrencilerin fakülte programında yer alan Temel Bilgi Teknolojileri dersine bakış açılarında anlamlı farklılık vardır.

H_{2e}: Sektör deneyimine göre öğrencilerin fakülte programında yer alan Temel Bilgi Teknolojileri dersine bakış açılarında anlamlı farklılık vardır.

H_{2ea}: Sektör deneyimine sahip öğrencilerin, deneyim sahibi oldukları işletme türü ile fakülte programında yer alan Temel Bilgi Teknolojileri dersine bakış açılarında anlamlı farklılık vardır.

Şekil 1: Araştırma Modeli

1.2. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Bu araştırmada, verilere ulaşmada niceliksel bir yöntem olarak anket yöntemi esas alınmış ve bu çerçevede üç bölümden oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formunu oluşturulmasında Örs'ün (2006) yaptığı çalışmadan yararlanılmıştır.

Hazırlanan anket 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerini ölçen çoktan seçmeli sorular yer almaktadır. İkinci bölümde öğrencilerin “**Bilgisayar Eğitimi**” ile ilgili genel görüşlerini saptamak için beşli Likert derecesine dayalı 6 ifadelerden oluşmaktadır. Üçüncü bölümde ise öğrencilerin fakülte programında yer alan “**Temel Bilgi Teknolojileri**” dersinin durumu ile ilgili beşli Likert derecesine dayalı 7 ifade yer almaktadır. Anket, (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum) şeklinde cevaplandırılmıştır.

1.3. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın çalışma evrenini, 2014-2015 eğitim ve öğretim döneminde Nevşehir Üniversitesi Turizm Fakültesi'nin Turizm İşletmeciliği normal öğretim ve ikinci öğretim, Turizm Rehberliği ve Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümlerinin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören toplam 690 öğrenciden oluşmaktadır. Ancak, ana kütleye ulaşmak uzun bir zaman dilimi gerektirdiği için kolayda örnekleme yöntemiyle 275 öğrenciye yüz yüze anket uygulanmıştır. Bununla birlikte 253 kullanılabilir anket elde edilmiştir. Anketin geriye dönüş oranı %37 dir.

Anketin değerlendirilmesinde istatistik paket programı (SPSS 21.0 for Windows) kullanılmıştır. Demografik özellikler ile öğrencilerin bilgisayar eğitimi ile ilgili genel düşünceleri arasındaki farklılığı belirlemek için varyans analizi (Manova) ve farklılıkları yorumlamak için Hottelling's trace testi ve aritmetik ortalamalar kullanılmıştır. Öğrencilerin demografik özelliklerini saptamak için frekans dağılımından faydalanılmıştır. Cronbach's Alpa (α) güvenilirlik analizi sonucu 0,71 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonucu 0,70'den büyük olduğu için, bu çalışmada kullanılan ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir (Hair, William, Babin, Rolph, & Tatham, 2006).

Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Demografik Özellikler

Demografik Özellikler					
Cinsiyet	N	%	Sınıf	N	%
Kadın	127	50,2	1.sınıf	76	30,0
Erkek	126	49,8	2.sınıf	68	26,9
			3.sınıf	53	20,9
			4.sınıf	56	22,1
Bölüm	N	%	Sektör Deneyimi	N	%
Turizm işletmeciliği	121	47,8	Evet	159	62,8
Turizm rehberliği	82	32,4	Hayır	94	37,2
Gastronomi ve mutfak sanatları	50	19,8			
Öğretim Türü	N	%	İşletme Türü	N	%
I.Öğretim	201	79,4	Otel İşletmesi	107	42,3
II.Öğretim	52	20,6	Seyahat İşletmesi	35	13,8
			Yiyecek İçecek İşletmesi	17	6,7

2. BULGULAR

2.1. Demografik özelliklere göre öğrencilerin Bilgisayar Eğitimine yönelik düşünce farklılıkları

Manova analizi sonuçlarına göre demografik özellikleri itibariyle öğrencilerin bilgisayar eğitimiyle ilgili düşünceleri anlamlı farklılık taşımamaktadır (Hotelling's trace: 30,757; $f= 1,225,15$; $p>0,05$). Başka bir anlatımla H_1 hipotezi kabul edilmemiştir. Analiz sonuçlarına göre cinsiyet ($p=0,321>0,05$), bölüm ($p=0,05<=0,05$), öğretim türü ($p=0,556>0,05$), sınıfı ($p=0,070>0,05$) ve sektör deneyimi ($p=0,194>0,05$) açısından öğrencilerin düşünceleri farklılık taşımamaktadır. Kısaca H_{1a} , H_{1b} , H_{1c} , H_{1d} ve H_{1e} hipotezleri ret edilmiştir. Ancak, cinsiyet, öğrenim türü, sınıfı ve sektör deneyimi değişkenleri itibariyle bilgisayar eğitimi ile ilgili bazı bileşenler açısından farklılık vardır.

2.1.1. Cinsiyet

Manova analizi sonucunda cinsiyete göre öğrencilerin "Bilgisayar Eğitimi" ne yönelik düşüncelerinde farklılık yoktur. ($p>0,05$). H_{1a} hipotezi ret edilmiştir. Ancak Bilgisayar eğitimi ile ilgili Tablo 2'de yer alan ifadede anlamlı farklılık saptanmıştır ($p=0,039$, $p<0,05$). Aritmetik ortalamalara göre erkek ve kadınlar "**bilgisayar eğitimi almak bilgisayar öğrenmek değildir**" düşüncesine katılmakla birlikte, erkeklerin (3,96) katılım düzeyi kadınlara(3,65) göre daha yüksektir.

Tablo2: Cinsiyetlerine göre öğrencilerin "Bilgisayar Eğitimi" ne yönelik düşünceleri

İfadeler	Cinsiyet(Ortalamalar)		f	p
	Kadın	Erkek		
Temel Bilgi Teknolojileri dersini almak bilgisayar öğrenmek demek değildir.	3,65	3,96	4,327	0,039
Hotelling's trace= 0,029	F=1,173	P=0,321	P>0,05	

2.1.2. Öğrenim türü

Manova analizi sonucunda öğrenim türüne göre öğrencilerin "Bilgisayar Eğitimi" ne yönelik düşüncelerinde farklılık yoktur. (Hotelling's trace: 0,021; $F= 0,819$; $p=0,556$, $p<0,05$). H_{1c} hipotezi ret edilmiştir. Ancak Bilgisayar eğitimi ile ilgili Tablo 3'de yer alan ifade de anlamlı farklılık saptanmıştır ($p=0,042$, $p<0,05$). Aritmetik ortalamalara göre "**Bilgisayar eğitimi almak alanla ilgili (teknolojik)**

gelişmeleri takip etmek için gereklidir.” ifadesine ii.öğretim öğrencileri (4,55) kesinlikle katılmakla birlikte i.öğretim (4,21) öğrencileri katılmaktadır.

Tablo3: Öğrenim türüne göre öğrencilerin “Bilgisayar Eğitimi” ne yönelik düşünceleri

İfadeler	Öğrenim türü (Ortalamalar)		F	p
	I. Öğretim	II.Öğretim		
Bilgisayar eğitimi almak alanla ilgili (teknolojik) gelişmeleri takip etmek için gereklidir.	4,21	4,55	4,182	0,042
Hotelling's trace= 0,021		F= 0,819	p=0,556	p>0,05

2.1.3. Sınıfı

Manova analizi sonucunda sınıfa göre öğrencilerin “Bilgisayar Eğitimi” ne yönelik düşüncelerinde farklılık yoktur(Hotelling's trace: 0,117; F= 1,542; p=0,70, p>0,05). H_{1d} hipotezi ret edilmiştir. Ancak Bilgisayar eğitimi ile ilgili Tablo 4’de yer alan ifadelerde anlamlı farklılık saptanmıştır. Aritmetik ortalamalara göre **“Bilgisayar eğitimi almayan bir kişinin iyi bir eğitim aldığı düşünmüyorum”** ifadesine öğrenciler; 1.sınıf (3,03) kararsızım, 2. sınıf (3,49) katılıyorum, 3. sınıf (3,53) katılıyorum, 4. sınıf (3,92) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Öğrenciler üst sınıflara geçtikçe bilgisayar eğitiminin eğitimdeki yeri ve önemine daha çok vurgu yapmış olabilirler.

“Bilgisayar eğitimi almak toplumda daha iyi bir yer edinilmesini sağlar” ifadesine öğrenciler; 1.sınıf (3,50) kararsızım, 2. sınıf (3,71) katılıyorum, 3. sınıf (3,91) katılıyorum, 4. sınıf (4,18) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Öğrenciler üst sınıflara geçtikçe bilgisayar eğitiminin toplumsal hayatta önemine daha çok inanmış olabilirler.

“Bilgisayar eğitimi öğrencilerin kendi branşlarında başarılı olabilmeleri için gereklidir” ifadesine öğrenciler; 1.sınıf (3,76) kararsızım, 2. sınıf (4,10) katılıyorum, 3. sınıf (4,10) katılıyorum, 4. sınıf (4,38) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Öğrenciler staj ve yaz döneminde iş hayatına katıldıkça bilgisayarla iş yapmanın önemi anlamış olabilirler.

Tablo4: Sınıfa göre öğrencilerin “Bilgisayar Eğitimi” ne yönelik düşünceleri

İfadeler	Sınıf (Ortalamalar)				F	p
	1.	2.	3.	4.		
Bilgisayar eğitimi almayan bir kişinin iyi bir eğitim aldığı düşünmüyorum.	3,03	3,49	3,53	3,92	4,64	0,004
Bilgisayar eğitimi almak toplumda daha iyi bir yer edinilmesini sağlar.	3,50	3,71	3,91	4,18	2,78	0,042
Bilgisayar eğitimi öğrencilerin kendi branşlarında başarılı olabilmeleri için gereklidir.	3,76	4,10	4,10	4,38	3,69	0,12
Hotelling's trace= 0,117		F= 1,542	p=0,70	p>0,05		

2.1.4. Sektör deneyimi

Manova analizi sonucunda öğrenim türüne göre öğrencilerin “Bilgisayar Eğitimi” ne yönelik düşüncelerinde farklılık yoktur(Hotelling’s trace: 0,037; F= 1,457; p=0,194, p>0,05). H_{1e} hipotezi ret edilmiştir. Ancak Bilgisayar eğitimi ile ilgili Tablo 5’de yer alan ifade anlamlı farklılık saptanmıştır (p<0,05). Aritmetik ortalamalara göre **“Bilgisayar eğitimi almak toplumda daha iyi bir yer edinilmesini sağlar”** ifadesine sektör deneyimi olan öğrenciler (3,62) katılıyorum, sektör deneyimi olmayan öğrenciler (4,04) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır.

Sektör deneyimi olan ve olmayan öğrencilerin **“Bilgisayar eğitimi almak toplumda daha iyi bir yer edinilmesini sağlar”** ifadesine katılmakla birlikte sektör deneyimi olmayan öğrencilerin katılım düzeyi olanlara göre daha yüksektir. Bunun sebebi Turizm sektöründe sektör deneyimi staj seviyesinde olabilmektedir. Stajyer öğrencilerin de daha çok işgücü gerektiren departmanlarda çalıştırılması olabilir.

Tablo5: Sektör deneyimine göre öğrencilerin “Bilgisayar Eğitimi” ne yönelik düşünceleri

İfadeler	Sektör deneyimi (Ortalamalar)		F	p
	Evet	Hayır		
Bilgisayar eğitimi almak toplumda daha iyi bir yer edinilmesini sağlar.	3,62	4,04	4,47	0,035
Hotelling’s trace= 0,037 F= 1,457 p=0,194 p>0,05				

Sektör deneyimine sahip öğrencilerin, deneyim sahibi oldukları işletme türü itibariyle bilgisayar eğitimiyle ilgili düşüncelerinde ki anlamlı farklılıkları tespit etmek için oneway anova testi yapılmıştır. Anova testi sonucu farklılık bir ifade olduğu görülmüştür(p<0,05). H_{1ea} hipotezi kabul edilmiştir.

Anova testi sonucuna göre tablo 6 da yer alan **“Bilgisayar eğitimi almayan bir kişinin iyi bir eğitim aldığını düşünmüyorum”** ifadesinde farklılıklar vardır (F=4,02, p<0,05). İşletme türüne göre ortalamalarına bakıldığında yiyecek içecek işletmelerinde deneyim sahibi olan öğrencilerin iyi bir mesleki eğitimde bilgisayar eğitiminin önemine katıldıkları görülmüştür (3,53). Seyehat işletmelerinde deneyim sahibi olan öğrencilerin aldıkları eğitimde bilgisayar eğitiminin önemine vurgu yaparak katıldıklarını ifade etmişlerdir (4,09). Otel işletmelerinde deneyim sahibi olan öğrenciler aldıkları mesleki eğitimde bilgisayar eğitiminin öneminde kararsızlık ifade etmişlerdir (3,37).

Özellikle seyahat işletmelerinde deneyim sahibi olan öğrenciler olmak üzere yiyecek içecek işletmelerinde çalışan öğrenciler bilgisayar eğitiminin gerekliliğini ifade etmişlerdir.

Tablo: 6 Sektör deneyimine sahip öğrencilerin, deneyim sahibi oldukları işletme türü itibariyle bilgisayar eğitimiyle ilgili düşünceleri

İfadeler	İşletme türü (Ortalamalar)			F	p
	Otel İşletmesi	Seyehat	Yiyecek İçecek		
Bilgisayar eğitimi almayan bir kişinin iyi bir eğitim aldığını düşünmüyorum.	3,37	4,09	3,53	4,02	0,06

4.1. Demografik özelliklere göre öğrencilerin fakülte programında yer alan **“Temel Bilgi Teknolojileri”** dersine yönelik düşünce farklılıkları

Manova analizi sonuçlarına göre demografik özellikleri itibariyle öğrencilerin fakülte programında yer alan **“Temel Bilgi Teknolojileri”** dersine yönelik düşünceleri anlamlı farklılık taşımaktadır (Hotelling’s trace: 13,293; F= 529,505; p=0,00, p<0,05). Başka bir anlatımla H₂ hipotezi kabul edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre cinsiyet (p=0,076, p>0,05), öğretim türü (p=0,961, p>0,05), sektör deneyimi (p=0,223,

$p>0,05$) açısından öğrencilerin düşünceleri farklılık taşımamaktadır. Kısaca H_{2a} , H_{2c} ve H_{1e} hipotezi ret edilmiştir. Ancak bölüm ($p=0,21$, $p<0,05$) ve sınıf ($p=0,00$, $p<0,05$) açısından anlamlı farklar vardır.

4.1.1. Cinsiyet

Manova analizi sonucunda cinsiyete göre öğrencilerin fakülte programında yer alan “**Temel Bilgi Teknolojileri**” dersine yönelik düşüncelerinde farklılık yoktur (Hotelling’s trace: 0,049; $F= 1,937$; $p=0,076$, $p>0,05$). H_{2a} hipotezi ret edilmiştir. Ancak **Temel Bilgi Teknolojileri** dersi ile ilgili Tablo 7’de yer alan ifade anlamlı farklılık saptanmıştır ($p=0,002$, $p<0,05$). Aritmetik ortalamalara göre erkek ve kadınlar “**Temel Bilgi Teknolojileri dersi bölümümüzde haftalık ders saati olarak yeterlidir**” düşüncesine katılmakla birlikte kadınların katılım düzeyi erkeklere göre daha yüksektir. Her iki grup katılımcılar Temel bilgi teknolojileri dersinin haftalık ders saatini yeterli görmekle birlikte, erkeklerin bilgisayar öğrenmeye karşı daha istekli olduğu söylenebilir.

Tablo7: Sınıfa göre öğrencilerin “Temel Bilgi Teknolojileri” dersine yönelik düşünceleri

İfadeler	Cinsiyet(Ortalamalar)		F	p
	Kadın	Erkek		
1. Temel Bilgi Teknolojileri dersi bölümümüzde haftalık ders saati olarak yeterlidir.	4,12	3,67	10,248	0,002
Hotelling’s trace= 0,049	F=1,937	P=0,076	P>0,05	

4.1.2. Bölüm

Manova analizi sonucunda bölümlere göre öğrencilerin fakülte programında yer alan “**Temel Bilgi Teknolojileri**” dersine yönelik düşüncelerinde farklılık vardır (Hotelling’s trace: 0,102; $F= 2,019$; $p=0,021$, $p<0,05$). H_{2b} hipotezi kabul edilmiştir. Tablo 8’de yer alan ifadelerde anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 8’de yer alan aritmetik ortalamalara bakıldığında “**Bölümümüzde verilen Temel Bilgi Teknolojileri dersinin dönem sayısı açısından yeterli olduğunu düşünüyorum**” ifadesine turizm işletmeciliği bölümü öğrencileri (3,51) katılıyorum, turizm rehberliği öğrencileri (3,72) katılıyorum ve gastronomi ve mutfak sanatları öğrencileri (4,10) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Her üç bölümünde dönem sayısının Temel Bilgi Teknolojileri dersinin dönem sayısı açısından yeterli olduğunu düşünmektedir.

Tablo8: Bölüme göre öğrencilerin “Temel Bilgi Teknolojileri” dersine yönelik düşünceleri

İfadeler	Bölüm (Ortalamalar)			F	p
	Turizm İşletmeciliği	Turizm Rehberliği	Gastronomi ve Mutfak Sanatları		
Bölümümüzde verilen Temel Bilgi Teknolojileri dersinin dönem sayısı açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	3,51	3,72	4,10	3,70	0,02
Bölümümüzde verilen Temel Bilgi Teknolojileri dersinin öğrencilerin gelecekteki	3,60	3,95	3,67	5,74	0,004

ihtiyaçlarını karşılamakta yeterlidir.					
Hotelling's trace= 0,102	F=2,019	P=0,021	P<0,05		

İkinci olarak “**Bölümümüzde verilen Temel Bilgi Teknolojileri dersinin öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamakta yeterlidir**” ifadesine turizm işletmeciliği bölümü öğrencileri (3,60) katılıyorum, turizm rehberliği öğrencileri (3,95) katılıyorum ve gastronomi ve mutfak sanatları öğrencileri (3,67) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Her üç bölümünde Temel Bilgi Teknolojileri dersinin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olduğunu düşünmektedir.

4.1.4. Sınıf

Manova analizi sonucunda sınıflara göre öğrencilerin fakülte programında yer alan “**Temel Bilgi Teknolojileri**” dersine yönelik düşüncelerinde farklılık vardır (Hotelling's trace=0,329 F=4,342 p=0,00<0,05). H_{2d} hipotezi kabul edilmiştir. Sınıf açısından bakıldığında Tablo 6'de yer alan ifadelerde anlamlı farklılık saptanmıştır (p<0,05).

Tablo9: Bölüme göre öğrencilerin “Temel Bilgi Teknolojileri” dersine yönelik düşünceleri

İfadeler	Sınıf (Ortalamalar)				F	p
	1.	2.	3.	4.		
Temel Bilgi Teknolojileri dersinde öğrencilerin alanları ile ilgili programlar öğretilmektedir.	3,00	3,29	4,08	4,42	13,52	0,00
Temel Bilgi Teknolojileri dersinin kredi miktarı yeterlidir.	3,72	3,53	4,20	4,03	3,30	0,21
Temel Bilgi Teknolojileri dersi bölümümüzde haftalık ders saati olarak yeterlidir.	4,12	3,57	4,00	3,88	3,12	0,27
Bölümümüzde verilen Temel Bilgi Teknolojileri dersinin dönem sayısı açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	3,84	3,33	4,11	3,83	4,55	0,004
Bölümümüzde verilen Temel Bilgi Teknolojileri dersinin öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamakta yeterlidir.	3,46	2,93	3,76	3,73	8,22	0,00
Hotelling's trace= 0,329	F= 4,342	p=0,00	p<0,05			

Tablo 9'de yer alan aritmetik ortalamalara bakıldığında;

“**Temel Bilgi Teknolojileri dersinde öğrencilerin alanları ile ilgili programlar öğretilmektedir**” ifadesine öğrenciler; 1.sınıf (3,00) kararsızım, 2. sınıf (3,29) kararsızım, 3. sınıf (4,08) katılıyorum, 4. sınıf (4,42) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Öğrenciler ilk sınıflarda derste kazandıkları becerilerinin kendi alanlarında yeterli olabileceğine karar verememiş durumda iken ilerleyen sınıflarda alanlarında bu becerilerini kullandıkça katılımları artmıştır.

“**Temel Bilgi Teknolojileri dersinin kredi miktarı yeterlidir**” ifadesine öğrenciler; 1.sınıf (3,72) katılıyorum, 2. sınıf (3,53) katılıyorum, 3. sınıf (4,20) katılıyorum, 4. sınıf (4,03) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Öğrenciler tüm sınıflarda dersin kredi miktarını yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

“Temel Bilgi Teknolojileri dersi bölümümüzde haftalık ders saati olarak yeterlidir” ifadesine öğrenciler; 1.sınıf (4,12) katılıyorum, 2. sınıf (3,57) katılıyorum, 3. sınıf (4,00) katılıyorum, 4. sınıf (3,88) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Öğrenciler tüm sınıflarda dersin haftalık ders saatini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

“Bölümümüzde verilen Temel Bilgi Teknolojileri dersinin dönem sayısı açısından yeterli olduğunu düşünüyorum” ifadesine öğrenciler; 1.sınıf (3,84) katılıyorum, 2. sınıf (3,33) kararsızım, 3. sınıf (4,11) katılıyorum, 4. sınıf (3,83) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Öğrenciler tüm sınıflarda dersin dönem sayısı açısından yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

“Bölümümüzde verilen Temel Bilgi Teknolojileri dersinin öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamakta yeterlidir” ifadesine öğrenciler; 1.sınıf (3,46) katılıyorum, 2. sınıf (2,93) kararsızım, 3. sınıf (3,76) katılıyorum, 4. sınıf (3,73) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. 2. Sınıf öğrencileri kararsız iken diğer sınıflar dersin gelecekte ihtiyaçlarını karşılayacaklarına inanmaktadırlar.

4.1.5. Sektör deneyimi

Manova analizi sonucunda sektör deneyimine göre öğrencilerin fakülte programında yer alan “Temel Bilgi Teknolojileri” dersine yönelik düşüncelerinde farklılık yoktur. (Hotelling’s trace=0,35 F=1,38 p=0,22>0,05). H_{2e} hipotezi ret edilmiştir. Ancak Tablo 10’da yer alan ifadede anlamlı farklılık saptanmıştır (p<0,05).

“Temel Bilgi Teknolojileri dersinde öğrencilerin alanları ile ilgili programlar öğretilmektedir” ifadesinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında sektör deneyimi olan öğrenciler (3,44) kararsızım, sektör deneyimi olmayan öğrenciler (3,96) katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Sektör deneyimi olmayan öğrencilerin temel bilgi teknolojileri dersinde öğrendikleri bilgilerin alanlarında yeterli olabileceğine inanmalarına karşın sektör deneyimi olan öğrencilerin iş hayatında temel bilgisayar bilgilerinin yeterli olmadığına daha çok inanmaktadır. Öğrencilerin sektör deneyimi arttıkça temel bilgisayar bilgisinin ötesinde daha özel yazılım ve donanımların kullanıldığı fark etmiş olabilirler.

Tablo10: Sektör deneyimine göre öğrencilerin “Temel Bilgi Teknolojileri” dersine yönelik düşünceleri

İfadeler	Sektör deneyimi (Ortalamalar)		F	p
	Evet	Hayır		
Temel Bilgi Teknolojileri dersinde öğrencilerin alanları ile ilgili programlar öğretilmektedir.	3,44	3,96	6,58	0,11
Hotelling’s trace= 0,035	F= 1,38	p=0,223	p>0,05	

Sektör deneyimine sahip öğrencilerin, deneyim sahibi oldukları işletme türü itibariyle fakülte programında yer alan “Temel Bilgi Teknolojileri” dersine yönelik düşüncelerinde ki anlamlı farklılıkları tespit etmek için oneway anova testi yapılmıştır. Anova testi sonucu farklılık iki ifadede olduğu görülmüştür(p<0,05). H_{2ca} hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo:11 Sektör deneyimine sahip öğrencilerin, deneyim sahibi oldukları işletme türü itibariyle bilgisayar eğitimiyle ilgili düşünceleri

İfadeler	İşletme türü (Ortalamalar)			F	p
	Otel İşletmesi	Seyahat	Yiyecek İçecek		
Temel Bilgi Teknolojileri dersinde öğrencilerin alanları ile ilgili programlar öğretilmektedir.	3,60	4,06	3,12	4,02	0,02
Bölümümüzde verilen Temel	3,33	3,83	2,94	5,74	0,01

Bilgi Teknolojileri dersinin öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamakta yeterlidir.					
--	--	--	--	--	--

Tablo 11'e göre öğrencilerin deneyim sahibi olduğu işletme türü ile Temel Bilgi Teknolojisi dersine bakış açısından anlamlı bir fark vardır. Sırasıyla Otel işletmesi deneyimi olan öğrenciler (3,60), seyahat işletmesi deneyimi olan öğrenciler (4,06) “**Temel Bilgi Teknolojileri dersinde öğrencilerin alanları ile ilgili programlar öğretilmektedir**” ifadesine katılmakta, yiyecek içecek işletmesi deneyimi olanlar (3,12) kararsızlık ifade etmektedir. İkinci olarak yiyecek içecek (2,94) ve otel işletmelerinde deneyim sahibi olan öğrenciler (3,33) “**Bölümümüzde verilen Temel Bilgi Teknolojileri dersinin öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamakta yeterlidir**” ifadesinde kararsız ve seyahat işletmelerinde deneyim sahibi olan öğrenciler (3,83) ise katılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin genel anlamda Bilgisayar Eğitimi ve fakülte programında yer alan Temel Bilgi Teknolojileri dersine bakış açıları ve düşünceleri saptanarak demografik özellikler itibarıyla düşünce farklılıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçlarla Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri üzerinde anket uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular şu şekilde yorumlanabilir;

- Öğrenciler, Bilgisayar eğitimine bakış açılarında demografik özellikleri itibarıyla farklılık göstermemişlerdir. Ancak özellikle sınıf bazında yorumlandığında öğrenciler bilgisayar eğitiminin, aldıkları mesleki eğitimde önemli bir yere sahip olduğunu 1. Sınıfta iken daha az farkında oldukları görülmüş ilerleyen sınıflarda bu önemi daha çok fark etmişlerdir. Bu durum öğrencilerin sektörle irtibata geçtikçe bilgisayar eğitiminin gerekliliğini ve önemini daha iyi anlamış olabilirler.
- Öğrencilerin “bilgisayar eğitiminin toplumda daha iyi bir yer edinmesini sağlar” düşüncesine sektör deneyimi açısından bakıldığında sektör deneyimi olanların sektör deneyimi olmayan öğrencilere göre daha az katılması öğrencilerin staj esnasında daha çok iş gücü gerektiren işlerde çalıştırıldığı düşünülebilir. Pelit ve Güçer ve Pelit (2006), Çakır (1998), Kuşluvan ve Kuşluvan (2000) yaptıkları çalışmalar bu düşüncely destekler mahiyettedir.
- Öğrencilerin, Fakülte programında yer alan Temel Bilgi Teknolojilerine bakış açıları ve düşüncelerinde demografik özellikler açısından fark yoktur. Ancak bölüm bazında yorumlandığında Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü ve turist rehberliği bölümü öğrencileri Temel Bilgi Teknolojileri dersini dönem sayısı itibarıyla ve gelecekteki ihtiyaçları açısından yeterliliğine daha çok inanmamaktadır. Turizm İşletmeciliği bölümü ise bu duruma katılmakla birlikte katılım oranları düşüktür. Bu nedenle Turizm İşletmeciliği bölümünde dersin dönem sayısı artırılabilir.
- Öğrencilerin, sektör deneyimine göre Temel Bilgi Teknolojileri dersinde öğretilen alanları ile ilgili programlar açısından bakış açıları sektör deneyimi olanlarda sektör deneyimi olmayanlara göre daha az katılımın olması Temel Bilgi Teknolojileri dersinin içeriğinin yetersiz kalabildiği düşünülebilir. Bu nedenle sektörde kullanılan yazılım ve donanımların Temel Bilgi Teknolojileri dersinin müfredatına alınması önerilebilir.
- Öğrencilerin teknolojik gelişmeleri takip edebilmesi için donanım ve yazılımlardaki yeniliklerin müfredata yansması gereklidir. Ayrıca teknolojiye de gelişim ve gelişimin sürekliliği göz önüne alınarak dersin sadece 1. sınıfta değil, tüm sınıflara dağıtılarak öğrencilerin bu konudaki bilgilerinin güncel tutulması sağlanabilir.

Kaynakça

- Akkoyunlu, B. (1996). Bilgisayar Okur Yazarlığı Yeterlilikleri ile Mevcut Ders Programları'nın Kaynaştırılmasının Öğrenci Başarı ve Turumuna Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 127-134.
- Buhalis, D. (1998). Strategie Use Of Information In The Tourism Industry. *Tourism Management*, 409.

- Buhalis, D. (2003). Information Technology For Strategic Tourism Management. B. Dimitrios içinde, *E Tourism* (s. 133). Gosport: Prentice Hall.
- Çakır, İ. (1998). “Türkiye’de Lisans Düzeyi Turizm Eğitiminde Staj Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Meslek Yüksekokulu 1.Ulusal Turizm Sempozyumu Bildiri Kitapçığı, Eğirdir.
- Hair, J., William, C., Babin, J., Rolph, E., & Tatham, L. (2006). *Multivariate Data Analysis, Sixth Edition*. New Jersey: Pearson Printice Hall.
- Kusluvan, S., Kuşluvan, Z. (2000). “Perceptions And Attitudes Of- Undergraduate Tourism Students Towards Working in The Tourism İndustry in Turkey”, *Tourism Management*, 251-269.
- Mısırlı, İ. (2002). Turizm Sektöründe Meslek Standartları ve Mesleki Belgelendirme Sistemi (Sertifikasyon). *Anatolia Turizm Araştırma Dergisi*, 39-55.
- Pelit, E., Güçer, E. (2006). “Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeler Üzerine Bir Araştırma”, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1: 39-163.
- Sem, J., & Clements, C. (1996). Tourism and Recreation Management: Strategies for Public Lands. *Parks and Recreation*, 92-105.
- Şenel, A., & Gençoğlu, S. (2003). Küreselleşen Dünyada Teknoloji Eğitimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45-65.
- Turuç, Ö. (2006). *Bilgi Teknolojileri Kullanımının İşletmelerin Örgütsel Performansına Etkisi*. Isparta: Doktora Tezi.
- Üzümcü, T., & Bayraktar, S. (2004). “Türkiye’de Turizm Otel İşletmeciliği Alanında Eğitim Veren Yüksek Öğretim Kuruluşlarındaki Eğitimcilerin Turizm Mesleki Eğitiminin Etiksel açıdan İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması. 3.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, (s. 80).
- Örs, M. (2006). An Analysis Of The Preparatory Students’ Attitudes Toward The Ppropriateness Of The Preparatory School Program At The University Of Gaziantep, Gaziantep: Doktora Tezi.
- Yılmaz, B., & Öncüer, M. (2003). II. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi. *Bilgi Ekonomisinin Turizm Endüstrisinde Yol Açtığı Değişimler*, (s. 333). İzmit.

